

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата юридичних наук

Орловської Ірини Григорівни на дисертацію

Маркіної Анни Миколаївни

«Адміністративно-правове регулювання надання медичних послуг в Україні», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

1. Актуальність теми дисертації

Серед усіх цінностей, які має охороняти держава, на першому місці – життя та здоров'я людини. Усі без винятку люди є смертними з погляду світської філософії, однак сучасні медичні технології дозволяють їм прожити тривале й комфортне життя і без болю відійти в інший світ. Для цього вчені-лікарі розробляють, а держава юридично затверджує та забезпечує достатнім ресурсом медичні технології лікування пацієнтів.

В умовах сьогодення взаємовідносини між медичними закладами (лікарями) здійснюються через певний юридично-медичний механізм – надання медичних послуг, які мають бути певним чином розроблені, апробовані, формально-юридично затверджені та контролюватися спеціальними адміністративними органами під час їх надання.

Такі положення наводить на початку дисертаційної роботи Маркіна А.М. актуалізуючи тематику дослідження.

Слід зазначити, що здобувачка Маркіна А.М. не єдина, хто цікавився цією проблематикою чи ключовими її аспектами чи дещо суміжними положеннями, але змінюються суспільно-політичні умови нашого життя та все ж проблематика надання медичних послуг лишається нагальною.

Хотілося б акцентувати, що поняття «здоров'я» є дуже багатограним і складним поняттям, багато філософів, мислителів в різні часи задумувалися над тим, що ж таке здоров'я, але єдиного, так би мовити «ідеального»

поняття так і немає, до цього часу. Але єдине, що є беззаперечним, що від якості надання медичних послуг напряду залежить наше здоров'я.

Отже, дисертаційне дослідження на тему «Адміністративно-правове регулювання надання медичних послуг в Україні» є абсолютно актуальним, своєчасним та комплексним монографічним дослідженням, що розв'язує нові та сучасні проблеми адміністративного права та позитивно впливає на науку в цілому.

2. Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

У дисертації використовувалася система методів наукового пізнання. Досягнення поставленої мети було здійснено за допомогою загальнонаукових і спеціальних методів наукового дослідження. Усі методи використано у взаємному зв'язку та органічно поєднано один з одним.

Діалектичний метод наукового пізнання дозволив виявити засадничі наукові положення й основоположні вимоги, що поширюються на суб'єктів надання медичних послуг і шляхом їх критичного опанування в умовах суперечностей і заперечень узагальнити й описати принципи надання медичних послуг; також цей метод дозволив розкрити природу медичної послуги як об'єкта адміністративно-правових відносин (підрозділи 1.1, 1.2)

Метод дедукції було використано під час розкриття спеціальних чинників дослідження, виходячи з більш загальних конструкцій (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3). Одночасно за допомогою методу індукції вдалося шляхом аналізу численних одиничних чинників прийти до новітніх якісних концептуальних узагальнень (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 3.1).

Методи аналізу й синтезу знайшли широке використання в усіх розділах дисертації, коли на основі розрізнених положень, які було розкладено на одиничні юридичні елементарні складові, було сформовано

новітні наукові положення з відмінною від материнської основи якістю (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1).

Формально-догматичний метод наукового пізнання використовувався майже в усіх підрозділах дисертації для з'ясування «чистого» змісту норм адміністративного права, без зв'язку їх з іншими соціальними чинниками (підрозділи 1.1, 1.3, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1).

Соціологічний метод дозволив провести й обробити результати власного соціологічного опитування (додаток Б до дисертації). Метод порівняльного правознавства забезпечив здійснення компаративістичної характеристики ефективного зарубіжного досвіду (підрозділ 3.1). Методи правового прогнозування, законотворчості та підзаконної правотворчості стали незамінними при формуванні змін і доповнень до чинного законодавства (підрозділ 3.2).

Висновки та пропозиції було сформульовано дисертантом на підставі наукових праць національних і зарубіжних науковців у галузі теорії держави і права, адміністративного і фінансового права, філософії права, конституційного права, порівняльного правознавства.

Підсумки розробки проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення й висновки оприлюднені дисертантом під час роботи трьох міжнародних науково-практичних конференцій: «Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та вимоги сьогодення» (м. Запоріжжя, 22-23 липня 2016 р.), «Перспективи розвитку міжбюджетних трансфертів у зв'язку з децентралізацією влади» (м. Харків, 17-18 лютого 2017 р.), «Публічна адміністрація в сфері регулювання надання медичних послуг в Україні» (м. Київ, 12-13 травня 2017 р.), що свідчить про ґрунтовний підхід здобувача до обраної проблематики.

Таким чином, аналіз змісту роботи Маркіної А.М. «Адміністративно-правове регулювання надання медичних послуг в Україні» свідчить про самостійну, завершену, аргументовану, комплексну роботу і дозволяє констатувати високий науково-теоретичний та прикладний рівень

дослідження. Вдала структурна побудова дисертації свідчить про науково вивірений та аргументований підхід до вирішення визначених завдань і досягнення мети дослідження.

3. Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Наукова новизна отриманих результатів аргументується тим, що дисертація є одним із перших комплексних монографічних досліджень у вітчизняній правовій літературі, присвячених аналізу адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні. У результаті проведеного аналізу сформовано низку висновків, рекомендацій і пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України в сфері адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні.

У роботі автором Маркіною А.М. уперше сформовано принцип гарантованого надання медичних послуг особам у межах державних, комунальних або/та приватних програм як системи засадничої відповідальності державних, комунальних і приватних закладів за доступність і якість медичних послуг, що фінансуються в межах цих програм, при покладенні фінансового тягаря оплати медичних послуг за їх межами на страхового суб'єкта, а у приватних медичних закладах – також і на споживача медичних послуг.

У дисертації пропонується внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 12.08.2015 № 647 «Про затвердження Положення про Державну службу України з лікарських засобів та контролю за наркотиками», а саме пункт 4 «Держліксслужба відповідно до покладених на неї завдань» доповнити такими підпунктами: «10-1) ініціює перевірки щодо виробника продукції та умов їх виготовлення»; «11-1) здійснює систематичний моніторинг і контроль за строками придатності препаратів, які постачаються закладам охорони здоров'я».

У дисертаційній роботі Маркіної А.М. отримали подальшого розвитку компаративістичні чинники надання медичних послуг у зарубіжних державах і Україні, у результаті чого виявлено, що в Україні надання медичних послуг перебуває на низькому рівні порівняно з усіма без винятку країнами-учасницями ЄС, Північної Америки та більшістю країн-сусідів, у яких затверджені й дотримуються високі стандарти надання таких послуг, а фінансування здійснюється за рахунок страхових внесків, державного фінансування, бізнесу та приватних надходжень.

В роботі Маркіної А.М. отримали подальшого розвитку наукові положення щодо адміністративної відповідальності у сфері надання медичних послуг як обов'язку особи, яка порушила встановлений нормативно-правовими актами порядок надання медичних послуг, понести позбавлення організаційного або/та матеріального характеру, передбачені санкціями норм адміністративного права, з метою відновлення порушеного фізичного і психічного здоров'я особи, яка постраждала в результаті правопорушення і недопущення здійснення таких дій у подальшому.

Також у роботі Маркіної А.М. отримали подальшого розвитку наукові положення щодо поняття стандарту медичної допомоги як сукупності обов'язкових до виконання всіма медичними закладами, незалежно від форми власності, вітчизняних норм права як індикаторів якості надання медичної допомоги, розроблених на основі вітчизняних традицій і кращих досягнень світової медицини та затверджених центральним органом виконавчої влади, що здійснює державну політику у сфері охорони здоров'я.

Отже, дисертація Маркіної Анни Миколаївни на тему: **«Адміністративно-правове регулювання надання медичних послуг в Україні»**, подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук є абсолютно новим монографічним дослідженням, яке містить ґрунтовні наукові результати, що вирішують конкретні завдання в площині вітчизняної науки.

4. Наукова і практична цінність дисертації

Аналіз змісту роботи свідчить про самостійне, завершене, аргументоване, комплексне дослідження і дозволяє констатувати його високий науково-теоретичний та прикладний рівень. Вдала структурна побудова дисертації доводить науково вивіреним та аргументованим підхід до вирішення визначених завдань і досягнення мети дослідження. Висунуті й обґрунтовані дисертантом положення та рекомендації мають значну наукову цінність, оскільки в дисертації пропонуються нові шляхи вирішення важливого загальнодержавного завдання, удосконалення адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні, яке реалізується у сфері дії права та за допомогою права.

Кількість публікацій, обсяг, якість, повнота висвітлення результатів та розкриття змісту дисертації відповідає вимогам МОН України.

Публікації автора повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації. Так, дисертант Маркіною А.М. визначено принципи надання медичних послуг в Україні, медичні послуги як об'єкт адміністративно-правових відносин в галузі охорони здоров'я, форми адміністративної діяльності публічної адміністрації щодо адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні, поняття і елементи механізму адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні тощо.

У Маркіної А.М. достатня кількість публікацій, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації у них він досить вдало досліджує актуальні питання адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні, зокрема публічна адміністрація в сфері регулювання надання медичних послуг в Україні, перспективи розвитку міжбюджетних трансфертів у зв'язку з децентралізацією влади, удосконалення адміністративного законодавства у сфері надання медичних послуг в Україні.

Загалом, можна вважати, що у висновках дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове розв'язання наукового завдання щодо адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні, формулювання обґрунтованих висновків та пропозицій з його удосконалення та приведення у відповідність до міжнародних стандартів, покращено юридично-медичний механізм – надання медичних послуг.

Отже, дисертаційна робота «Адміністративно-правове регулювання надання медичних послуг в Україні» завершується розгорнутими, науково та практично цінними висновками, які впливають зі змісту роботи. Дисертаційне дослідження виконано Маркіною А.М. самостійно, з використанням останніх досягнень науки адміністративного права.

Усі сформовані в ньому положення й висновки обґрунтовано на основі особистих досліджень автора, таким чином наукова і практична цінність дисертації «Адміністративно-правове регулювання надання медичних послуг в Україні», є повністю обґрунтованою та доведеною, що позитивно впливає на розвиток науки та діяльності публічної адміністрації загалом.

5. Практичне значення одержаних результатів

Визначення особливостей адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні має важливе теоретичне та практичне значення. Окремі положення роботи використано у:

– *науково-дослідній сфері* – для подальшого теоретичного розроблення питань адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні (акт упровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

– *правотворчості* – щодо вдосконалення чинного законодавства в питаннях адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні (додаток В до дисертації);

– *правозастосовній діяльності* – щодо покращення адміністративно-правового регулювання надання медичних послуг в Україні (акт упровадження Національного інституту раку);

– *навчальному процесі* – під час розроблення та викладання навчальної дисципліни «Адміністративне право України», при підготовці відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій (акт упровадження Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»).

6. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Дисертаційне дослідження містить певні неузгодженості, на які слід зосередитись, зокрема:

1) В дисертації Маркіна А.М. зазначає, що принципи надання медичних послуг – це основні, керівні засади та вимоги, які поширюються на суб'єктів надання медичних послуг, забезпечують гарантоване право громадян на їх доступність і відповідну якість, сприяючи при цьому відновленню та покращенню фізичного і психічного здоров'я населення.

Принципи в цій сфері доцільно класифікувати на організаційні (керівні засади здійснення такої діяльності); технічні (супроводжують процес надання медичних послуг); процедурні (реалізуються під час надання послуги); професійні (вимоги, які розповсюджуються на суб'єктів надання медичних послуг).

Критерії класифікації принципів потребують додаткової аргументації в тексті дисертації.

2) У підрозділі 1.3 «Стандарти надання медичних послуг» дисертаційного дослідження Маркіної А.М. значний обсяг теоретичного матеріалу присв'ячений медико-технологічні документи (узагальнена назва клінічних настанов, стандартів медичної допомоги, уніфікованих клінічних протоколів медичної допомоги, нових клінічних протоколів медичної допомоги). Тут вона розглядає і Методику розробки та впровадження

медичних стандартів медичної допомоги на засадах доказової медицини, і Методика розробки системи індикаторів якості медичної допомоги і багато інших методик. Не говориться про те, що цей матеріал взагалі не потрібний, просто його можна було б подати більш лаконічно.

3). Здобувач зазначає, що участь громадськості в розробленні та реалізації державної політики сфери надання медичних послуг має бути найпріоритетнішим аспектом розбудови системи охорони здоров'я. Проте не конкретизує механізм участі громадськості, не наводить основні аспекти їх участі. Слід це уточнити.

4). В цивілізованих країнах професії, пов'язані із задоволенням потреб людини та використанням інформації про її особисте життя, належать до так званих професій публічної довіри. До таких відносять зокрема й професії лікаря та фармацевта. Діяльність таких фахівців регулюється за допомогою професійного самоврядування. Однак закони України цього поки що не передбачають.

Хотілося б почути думку автора, щодо пропозицій, як зробити так, щоб у сучасній Україні були професії публічної довіри та як вона особисто до них ставиться.

Проте, вищевказані зауваження вказують про широке та комплексне монографічне дослідження, яке розв'язує значне коло питань сучасної юриспруденції.

7. Висновки

Дисертаційне дослідження Маркіної Анни Миколаївни на тему «Адміністративно-правове регулювання надання медичних послуг в Україні» за своєю актуальністю, новизною та обґрунтованістю одержаних результат відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, що затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог МОН України.

Дисертаційна робота виконана вперше і поглиблює існуючі знання юридичної науки, а саме є суттєвим внеском до теорії адміністративного права і процесу. Дисертація є завершеною, самостійно підготовленою, кваліфікаційною, науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання.

Підсумовуючи викладене, варто відзначити, що дисертаційне дослідження на тему «Адміністративно-правове регулювання надання медичних послуг в Україні» є самостійним, завершеним, комплексним монографічним дослідженням та має високий науково-теоретичний та прикладний рівень, а його автор – Маркіна Анна Миколаївна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри конституційного права
та теоретико-правових дисциплін
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»

І.Г.Орловська

*Підпис Орловської
просядущий додатково
по роботі з першою
завданням
Відкритий
І.Г.Орловська*